

Universitat de Lleida

GUIA DOCENT

SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

Coordinació: ESPUÑES MOLINS, MERCEDES

Any acadèmic 2023-24

Informació general de l'assignatura

Denominació	SOCIOLOGIA DE L'EDUCACIÓ			
Codi	100866			
Semestre d'impartició	1R Q(SEMESTRE) AVALUACIÓ CONTINUADA			
Caràcter	Grau/Màster	Curs	Caràcter	Modalitat
	Doble titulació: Grau en Educació Infantil i Grau en Educació Primària	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
	Doble titulació: Grau en Educació Primària i Grau en Ciències de l'Activitat Física i de l'Esport	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
	Grau en Educació Primària	1	TRONCAL/BÀSICA	Presencial
Nombre de crèdits assignatura (ECTS)	6			
Tipus d'activitat, crèdits i grups	Tipus d'activitat	PRAULA		TEORIA
	Nombre de crèdits	1.8		4.2
	Nombre de grups	6		5
Coordinació	ESPUÑES MOLINS, MERCEDES			
Departament/s	PSICOLOGIA, SOCIOLOGIA I TREBALL SOCIAL			
Distribució càrrega docent entre la classe presencial i el treball autònom de l'estudiant	El treball autònom de l'estudiant té dues parts: aquell que comporta fer el seguiment de les classes, i complementar i estudiar la teoria (que es valorarà a través de l'examen final i la repercussió de la teoria dins les pràctiques individuals i grupals). I d'altra banda, la realització de les pràctiques, individuals i grupals.			
Informació important sobre tractament de dades	Consulteu aquest enllaç per a més informació.			
Idioma/es d'impartició	Català i anglès en el grup bilingüe			
Distribució de crèdits	4,2 ECTS equivalents a docència del professor i treball a l'aula dins l'horari indicat per "grup gran"; 1,8 ECTS equivalents a treball pràctic en l'horari de "grup mitjà" dins i fora de l'aula.			

Professor/a (s/es)	Adreça electrònica professor/a (s/es)	Crèdits impartits pel professorat	Horari de tutoria/lloc
ESPUÑES MOLINS, MERCEDES	merce.espunyes@udl.cat	8,4	
ET TALYDY BAHIJ, ABDERRAFIE	abderrafie.ettalydy@udl.cat	6	
TORRES GONZÁLEZ, TERESA	teresa.torresgonzalez@udl.cat	5,4	
UBALDE BUENAFUENTE, JOSEP	josep.ubalde@udl.cat	12	

Informació complementària de l'assignatura

La Sociologia de l'Educació té com a objectius: 1) mirar més enllà d'allò comunament acceptat i donat per descomptat de les accions humanes, en relació a la pràctica educativa, i 2) comprendre els principals condicionants socials, econòmics, polítics i d'ordre cultural on cal inscriure l'Educació i les seves pràctiques en el món occidental actual. L'anàlisi i perspectiva sociològica exigeix actituds de vigilància, distanciament, qüestionament i observació crítica constants de discursos i pràctiques que sovint legitimen jocs de poder i encobreixen conflictes socials reals.

L'assignatura durà a terme aquests objectius a partir de les eines i reflexions que ens ofereixen els corrents sociològics, des de l'anomenada primera Modernitat fins al moment actual: dels clàssics de la Sociologia: Comte, Durkheim, Marx i Weber a les teories funcionalistes i del capital humà, les teories de la reproducció social, credencialisme, la teoria de les xarxes, teoria de la resistència, teoria dels codis lingüístics i l'interaccionisme i l'etnometodologia i la Nova sociologia de l'Educació.

L'assignatura s'endinsa en l'anàlisi macro-sociològica dels principals problemes i reptes socials en que es troba el món educatiu en relació als conceptes *d'igualtat i equitat*: segregació escolar, desigualtats educatives, abandonament escolar prematur, èxit educatiu, inclusió educativa i coeducació. En relació a l'educació com a eina d'entrada *al món laboral*: mercat de treball, aprenentatge i el coneixement en una societat-xarxa, innovació tecnològica, necessitats actuals de qualificació, formació continuada. L'Educació en relació *a la formació i creació d'identitats*, com a eina socialitzadora que produeix i reproduïx agents en una societat. En segon lloc, des d'una *anàlisi micro-sociològica* del món educatiu, es pretén convidar l'alumnat a interrelacionar polítiques públiques educatives i el context sociopolític en l'escenari actual d'una societat-xarxa global, on la relació digital vertebrada i configura formes diferents de relacionar-nos, de conèixer i d'informar-nos. Finalment, ens centrarem en l'interior de la pròpia institució educativa i com interacciona amb la societat, les famílies, la figura del professorat i de l'alumnat.

Objectius acadèmics de l'assignatura

1. Aprendre a interrelacionar context social, econòmic i polític i món educatiu.

2. Analitzar les polítiques públiques educatives actuals i el seu efecte sobre els Drets de les persones, nivell actual de democràcia, igualtat d'oportunitats, equitat educativa i defensa dels Drets humans.
3. Demostrar la capacitat d'aplicar la reflexivitat sociològica en la complexitat real del fenomen educatiu.
4. Aplicar la comprensió dels fenòmens socials relacionats amb l'Educació en relació als problemes de justícia social, desigualtats de gènere, adscripció social, ètnica i cultural, i diversitat funcional
5. Distingir el coneixement científic del "sentit comú", la formació d'estereotips i prejudicis i el concepte d'ideologia.
6. Comprendre com afecta la globalització dins una societat-xarxa que fa ús de tecnologies digitals i nous llenguatges.
7. Aprendre a utilitzar i interpretar bases de dades, estadístiques i extrapolar-ne resultats.
8. Aprendre a fer una recerca bibliogràfica fent ús de cercadors acadèmics diversos i en llengua anglesa.
9. Demostrar capacitat de treball en equip i col·laborativament, desenvolupant habilitats socials i comunicatives.

Competències

Competències bàsiques:

CB1. Posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi- l'EDUCACIÓ- que parteix de la base de l'Educació Secundària General i se sol trobar en un nivell que, si bé es recolza en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de la vanguardia del seu camp d'estudi.

CB3. Reunir i interpretar dades rellevants (dins l'àrea d'estudi de la Sociologia) per a emetre judicis que incloguin una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

Competències generals:

CG1. Fomentar els valors democràtics, amb especial incidència en els de tolerància, solidaritat, justícia i no-violència i conèixer i valorar els Drets Humans.

CG2. Conèixer la realitat intercultural i desenvolupar actituds de respecte, tolerància i solidaritat cap als diferents grups socials i culturals.

CG3. Conèixer el dret a la igualtat de tracte i oportunitats entre dones i homes, en particular mitjançant l'eliminació de la discriminació per raons de gènere, sigui quina sigui la seva circumstància o condició.

CG4. Conèixer les mesures que garanteixin i facin efectiu el dret a la igualtat d'oportunitats de les persones diverses funcionalment.

CG5. Desenvolupar la capacitat d'analitzar críticament i reflexionar sobre la necessitat d'eliminar tota forma de discriminació directa o indirecta, en particular la discriminació per ètnia, de gènere, derivada de l'orientació sexual o causada per una discapacitat.

CG6. Assumir el compromís del desenvolupament personal i professional amb un/a mateix/a i amb la comunitat.

Competències específiques:

CE5. Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que fomentin la igualtat de gènere, l'equitat i al respecte als Drets Humans que conformin els valors de la formació ciutadana.

CE6. Fomentar la convivència dins i fora de l'aula, resoldre problemes de disciplina i contribuir a la resolució pacífica de conflictes.

CE8. Conèixer la organització de les escoles d'Educació Primària i la diversitat d'accions que compren el seu funcionament.

CE9. Desenvolupar les funcions de tutoria i d'orientació amb l'estudiantat i les seves famílies, tenint en compte les necessitats educatives singulars de l'estudiantat. Assumir que l'exercici de la docència ha d'anar millorant i adaptant-se als canvis científics, pedagògics i socials al llarg de la vida.

CE14. Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per a innovar i millorar la tasca docent.

CE15. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre l'estudiantat.

CE17. Comprendre la funció, les possibilitats i els límits de l'educació en la societat actual i les competències fonamentals que afecten als centres d'Educació Primària i als seus professionals.

Competències transversals:

CT1. Desenvolupar una adequada comprensió i expressió oral i escrita del català, castellà i anglès.

CT5. Aplicar nocions essencials de pensament científic.

Continguts fonamentals de l'assignatura

BLOC 1. L'EDUCACIÓ DES DE LA SOCIOLOGIA

La mirada sociològica. L'Educació des de la sociologia. Problemes socials en l'educació i problemes sociològics. Teories i corrents en Sociologia de l'Educació

Cultura i Socialització. Com interioritzem la realitat. Procés de socialització. Agents socialitzadors (Família, societat-xarxa i món digital, escola, mercat de consum, grup d'iguals)

BLOC 2. EQUITAT EDUCATIVA I DIVERSITATS

Educació, Equitat i Igualtat d'oportunitats. Equitat educativa i èxit escolar. Segregació escolar, desigualtats educatives, abandonament escolar prematur, fracàs escolar, inclusió educativa.

Diversitat cultural i educació: de l'assimilacionisme a la interculturalitat. El fenomen migratori en relació a l'educació.

Gènere, coeducació i diversitat sexual a l'escola

BLOC 3. GLOBALITZACIÓ, TECNOLOGIES I ECONOMIA. POLÍTICA EDUCATIVA I INSTITUCIONS.

Globalització, tecnologies i educació. L'Educació i la comunicació digital en una societat-xarxa.

Educació i economia: transició de l'escola al món laboral.

Contextos educatius, polítiques públiques i institucions educatives

La institució educativa des de dins: L'alumnat i el professorat. Autoritat i educació. Control social i educació. El currículum. L'aula.

Eixos metodològics de l'assignatura

Exposició (oral i multimèdia) per part del professorat dels continguts teòrics de la matèria. Metodologies col·laboratives i cooperatives.

Lectura i anàlisi de capítols de llibre, articles científics i també articles de premsa sobre temes actuals relacionats amb la matèria.

Ús d'eines audiovisuals - documentals, pel·lícules, entrevistes- relacionats amb els continguts de la matèria.

Debats i casos pràctics.

Iniciació a la metodologia científica a través de la tècnica de l'observació (etnogràfica).

Iniciació a l'ApS (Aprentatge i Servei).

Recerca d'informació, anàlisi i elaboració de treballs.

Exposició (oral i multimèdia) de treballs per part de l'alumnat.

Ús de plataformes virtuals.

Tutories grupals i individuals. Les tutories individuals o en grup són especialment positives per a l'alumnat per orientar i avaluar críticament el seu treball i rendiment. S'aconsella un mínim de dues tutories i totes aquelles que facin falta quan la situació ho requereixi.

Pla de desenvolupament de l'assignatura

CRONOGRAMA

SESSIÓ	MODALITAT	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS I COMPETÈNCIES	TASQUES PROFESSORAT	TASQUES ALUMNAT	AVALUACIÓ
BLOCS 1,2,3	P	Presentació per part del professorat dels continguts dels blocs	CB1,CB3 CT5,CT1 CE17,CE9,CE8	Presentació dels continguts, potenciació del diàleg i del pensament crític	Seguiment, reflexió i participació en les sessions de classe	EXAMEN 40%
BLOCS 1,2,3	P/NP	Anàlisi, treball i pràctica amb el material complementari (articles, documents de treball, material audiovisual relacionats amb els continguts relacionats amb ApS, ODS i altres)	CE5,CE6 CE15, CE14, CE17	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball i ajudar a sintetitzar la informació	Lectura del material, reflexió en equip, anàlisi de la informació, elaboració de conclusions i dels exercicis formulats. Presentació dels resultats	TREBALL 30%
TREBALL TRANSVERSAL	P/NP	Presentació per part del professor de la matèria relacionada amb els continguts citats	CG1,CG3, CE5,CE14	Presentació dels continguts, potenciació del diàleg i del pensament crític	Seguiment, reflexió i participació en les sessions de classe	TREBALL SOBRE GÈNERE 20%

SESSIÓ	MODALITAT	DESCRIPCIÓ	OBJECTIUS I COMPETÈNCIES	TASQUES PROFESSORAT	TASQUES ALUMNAT	AVALUACIÓ
BLOCS 1,2,3	P	Organització de debats, dinàmiques cooperatives i col·laboratives	CG5,CG6, CE14,CE15,CE17	Presentació del material, potenciació del debat, tutorització de la reflexió i dels continguts que apareixen en el treball i ajudar a sintetitzar la informació	Lectura del material, reflexió en equip, anàlisi de la informació, elaboració de conclusions i dels exercicis formulats. Presentació dels resultats	TREBALL PARTICIPATIU A CLASSE 5%-10%

Sistema d'avaluació

Segons la normativa vigent http://www.udl.cat/export/sites/universitat-lleida/ca/udl/norma/.galleries/docs/Ordenacio_academica/Normativa-davaluacio-i-qualif.-graus-i-masters-UdL-Acord-33-CG-18-2-2020.pdf

L'alumnat : a) Té dret a l'avaluació i a la qualificació de la seva participació acadèmica en cada assignatura o matèria. b) Té dret a l'avaluació de totes les assignatures de què s'ha matriculat en el curs acadèmic, i a les adaptacions en les proves d'avaluació que assegurin la inclusió real i efectiva i la igualtat d'oportunitats, d'acord amb el Pla d'Inclusió de la UdL que executa el Programa UdLxTothom, sempre que es compleixin la resta de normes associades establertes per la Universitat. c) Té dret a recuperar qualsevol activitat d'avaluació igual o superior al 30% de la nota final en una assignatura o matèria, exceptuant-ne les pràctiques de l'assignatura, si s'escauen.

AVALUACIÓ CONTÍNUA

L'assignatura consta d'uns continguts teòrics claus que s'avaluaran mitjançant **PROVA ESCRITA O EXAMEN**. Es requereix un mínim de 5 punts per a aprovar l'examen. Tot i que l'examen pot suposar només un percentatge (30 o 40% de la nota final de l'assignatura) cal aprovar-lo per a superar l'assignatura. En cada modalitat de grau s'establirà el nombre d'evidències, essent un mínim de tres per a superar l'assignatura. També consta d'uns continguts aplicats (ex. referents a l'etnografia i l'Aprenentatge i Servei com a metodologies d'anàlisi). El pes de cada evidència sobre la nota final s'exposarà el primer dia de classe en que es presenta l'assignatura.

Totes les evidències presentades que tinguin un pes superior al 30% de la nota final, tenen dret a ser recuperades.

AVALUACIÓ ALTERNATIVA

Segons la normativa vigent en matèria d'avaluació, la UdL preveu la possibilitat que una assignatura o una matèria pugui optar per models d'avaluació diferents a la contínua, en els quals un examen o un treball de curs, segons els casos, pugui arribar a representar fins al 85% de la nota final.

Per tal de facilitar a l'estudiant poder compaginar l'estudi amb el desenvolupament d'activitats laborals –fet que la naturalesa de l'avaluació contínua fa difícil–, l'estudiant que ho desitgi tindrà dret a renunciar a l'avaluació contínua a l'inici de curs (si l'assignatura en qüestió la té com a sistema avaluador), i tindrà dret a la realització d'una avaluació alternativa (mitjançant un examen, presentació de treball o treballs o qualsevol altre sistema que determini el professor o professora responsable de l'assignatura). Si la naturalesa de l'assignatura ho demana, serà requisit indispensable per tenir l'opció d'avaluació alternativa l'assistència a determinades activitats presencials (pràctiques, rotatoris, sortides de camp, seminaris, etc.) en les dates establertes, activitats que hauran d'especificar-se en la guia docent. Aquest dret no pot comportar discriminació respecte a l'avaluació contínua en relació amb la qualificació màxima que es pugui obtenir en aquella assignatura, ni respecte a la recuperació de les proves.

No es podrà realitzar l'avaluació alternativa d'assignatures corresponents a pràctiques acadèmiques externes curriculars.

En resum, l'avaluació alternativa s'adreça en exclusiu a l'estudiantat que no pot dur a terme la contínua, per motius laborals. No s'adreça a aquell alumnat que es matricula de nou a l'assignatura i no pot assistir a les classes. Cal adreçar-se a Secretaria de la FEPTS per a informar-se del període vigent i dur a terme la tramitació.

Bibliografia i recursos d'informació

BIBLIOGRAFIA DE CONSULTA

ALSINET, J.; RIBA, C.; RIBERA, M., i SUBIRATS, J. (2003). Més enllà de l'escola. Transformacions socials i noves dinàmiques educatives i professionals. Barcelona:, Mediterrània.

APPLE, M. (2002) Educar "como Dios Manda" Mercados, niveles, religión y desigualdad. Barcelona, Paidós

APPLE, M.W. (1996). Política cultural y educación. Madrid, Morata.

APPLE, M (2012) Can education change society? New York. Routledge

BALL, S. J. (ed.) (2000). Sociology of Education. Major Themes. Volume II. Inequalities and Oppressions. London, Routledge.

BALL, S. J. (ed.) (2000). Sociology of Education. Major Themes. Volume III. Institutions and Processes. London, Routledge.

BALL, S. J. (ed.) (2000). Sociology of Education. Major Themes. Volume IV. Politics and Policies. London, Routledge.

BATLLE, R. (2013): El aprendizaje-servicio en España: El contagio de una revolución pedagógica necesaria. Madrid. Educar.

BAUMAN, Z (2011) Sobre la educación en un mundo líquido. Conversaciones con Riccardo Mazzeo. Paidós Ibérica

BAUMAN, Z. (1998) Globalization: The Human Consequences, Oxford, Basil Blackwell.

BAUMAN, Z. (2000). Liquid modernity. Cambridge, Polity.

BAUMAN, Z. (2010). 44 Letters from the Liquid Modern World. Cambridge, Polity.

BEN JELLOUN,T (1998). El racisme explicat a la meva filla. Labutxaca

- BECK, U. (1992). Risk society: Towards a new modernity (Vol. 17). Sage.
- BERGER, P.L. i LUCKMANN, T. (1988). La construcció social de la realitat. Barcelona, Herder
- BERNARDI, F., & CEBOLLA, H. (2014). "Social Class and School Performance as Predictors of Educational Paths in Spain". Revista Española de Investigaciones Sociológicas, 146, 3-22.
- BERNSTEIN, B. (1985). "Clase social, lenguaje y socialización", a Educación y Sociedad, 4, pp. 129-146.
- BERNSTEIN, B. (1998). Pedagogía, control simbólico e identidad. Madrid, Morata.
- BOCH CABALLERO, M. C. (2002). El reto de la escuela postmoderna. Universidad de Granada.
- BONAL, X. (2005). Les desigualtats territorials en l'ensenyament a Catalunya. Barcelona, Mediterrània.
- BONAL, X. (dir.) (2003). Apropiaciones escolares. Barcelona, Octaedro.
- BONAL, X. (2003). Implicacions de posició en les disposicions educatives: classe, gènere i ètnia, a: Apropiacions escolars. Barcelona, Octaedro.
- BOURDIEU, P., CHAMBOREDON, J.C., PASSERON, J.C. (1989) El oficio de sociólogo. S.XXI
- BOURDIEU, P. (1991). La distinción. Madrid, Taurus.
- BOURDIEU, P. i PASSERON, J.C. (1977). La reproducción social: elementos para una teoría de la enseñanza. Barcelona, Laia.
- BRUNET, I.; PASTOR, I. (1997). Educación, trabajo y género. Barcelona, Librería Universitaria.
- BUCHMANN, C., DIPRETE, T. A., & MCDANIEL, A. (2008). "Gender inequalities in education". Annual Review of Sociology, 34, 319-337.
- CASTELLS, M. (2011). The power of identity: The information age: Economy, society, and culture (Vol. 2). John Wiley & Sons.
- CENCERRADO ALCAÑIZ, F. (1994). La postmodernidad un reto a la educación.
- DAVIS, M. (2013) "Hurried lives. Dialectics of time and technology in liquid modernity". Thesis Eleven (118)1; 7-18.
- DE SOUSA, B. (2020) En el taller del sociólogo artesano. Morata
- DEL CAMPO, S. (2001). Historia de la Sociología en España. Barcelona, Ariel.
- DUBET, F. (2002). Le déclin de l'institution. Paris, Seuil.
- DURAKOGLU, A. (2013). "Paulo Freire's perception of dialogue based education". International Journal on New Trends in Education and Their Implications (Vol.4) Issue: 3
- DURKHEIM, E. (1961). Moral Education. New York, The Free Press.
- DURU, M.; VAN ZANTEN, A. (2006). Sociologie de l'école. Paris, Armand Colin.
- FEIXAS, T. (2020) Dones valentes. Ara Llibres
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (2017) Más escuela y menos aula. Morata
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1995). La escuela a examen. Madrid, Pirámide.
- FERNÁNDEZ ENGUITA, M. (1999). Sociología de la educación. Los desiguales resultados de las políticas igualitarias: Clase, género y etnia en la educación. Barcelona, Ariel.
- FERNANDEZ ENGUITA, M.; MENA, L.; i RIVIERE, J. (2010). Fracaso y abandono escolar en España. Barcelona, Obra Social La Caixa.

- FERNÁNDEZ PALOMARES, F. (2005). Sociología de la educación. Madrid, Pearson.
- FERNÁNDEZ VÁZQUEZ, X. R. (2003). Educación e igualdad de oportunidades entre sexos. Barcelona, Horsori.
- FREIRE, P. (2000). Pedagogy of the oppressed. Bloomsbury Publishing.
- GARRETA, J. (edit.) (2007). La relació familia-escuela. Lleida, Universitat de Lleida.
- GOETZ, J I LECOMPTE, M (1988). Etnografía y diseño cualitativo en investigación cualitativa. Morata
- GONZÁLEZ, M. J. A. (2017). "La educación intercultural: un camino hacia la inclusión educativa". *Revista de educación inclusiva*, 6(2).
- GUERRERO SERON, A. (1996). Manual de Sociología de la Educación. Madrid, Síntesis.
- GUERRERO SERÓN, A. (2009). Enseñanza y sociedad. El conocimiento sociológico de la educación. Apartats sobre Marx, Durkheim i M. Weber. Madrid, Siglo XXI.
- GUIONET, DR. NEVEU, E. (2005) Feminins/Masculins. Sociologie du genre. Paris, Armand Colin.
- GIDDENS, A. (2001). Sociología. Apartat: Teorías sobre la escolarización y la desigualdad. Madrid, Alianza.
- HALL, C. (2004). "Theorising Changes in Teachers' Work". *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*.
- HARGREAVES, A. (2003). Teaching in the knowledge society: Education in the age of insecurity. Teachers College Press.
- HERNÁNDEZ, F., i altres. (2009). Teorías sobre sociedad, familia y educación. Valencia, Tirant lo Blanch.
- HICKOX, M. S. (1982). "The Marxist sociology of education: a critique". *British Journal of Sociology*, 563-578.
- KOSER, K. (2007). International migration: a very short introduction. Oxford: Oxford University Press.
- KYMLICKA, W. (2007). Multicultural Odysseys. Navigating the New International Politics of Diversity. Oxford, University Press.
- LLEVOT, N. (ed.) (2006). La educación intercultural: discursos y prácticas. Lleida, Universitat de Lleida.
- LLEVOT, N., MOLET, C., GARRETA, J. BERNAD, O., DOMINGO, J. (2017). Diversidad religiosa en los centros escolares de Cataluña: religiones y multiculturalidad. Lleida: Milenio.
- MAYORAL, D. (2007). "La organización social del género", a R. Merino i G. de la Fuente, Sociología para la intervención social y educativa, pp.188-221. Madrid, Complutense
- MAYORAL, D.; MOLINA, F. (2002). Les desigualtats ocultes: llengua, cultura i educació. Lleida, Pagès.
- MIGUÉLEZ, F. (coord.) (1997). Desigualtat i canvi. L'estructura social contemporània. Capítol 5: Altres eixos d'estructuració social. Barcelona, Proa / Universitat Autònoma de Barcelona.
- MIRÓ, D., MOLINA, F., SELFA, M. (2016). Una experiencia de Aprendizaje Servicio y Arte: relaciones de colaboración entre escuela y universidad. *Cuadernos de Pedagogía*, Nº 470, pp. 32-36.
- MOLINA, F. (2002): Sociología de la educación intercultural. Buenos Aires, Lumen.
- PUIG ROVIRA, J.M. (coord.) et Al. (2015): *11 ideas clave. ¿Cómo realitzar un proyecto de Aprendizaje Servicio?*. Barcelona. Graó.
- PUIG, J. M.; PALOS, J. (2006): Rasgos pedagógicos del aprendizaje-servicio. *Cuadernos de Pedagogía*, 357, 60-63.
- SERRA I SALAME, C. (2002) Antropología de la educació: l'etnografia i l'estudi de les relacions interétnicas en l'àmbit de l'educació secundària Ed. Universidad de Girona

SAMPER, L. i GARRETA, J. (2006). "Identidad e inmigración. Discursos sobre identidades y alteridades", a *Témpora*, 9; pp. 15-33.

SEBASTIÁN RAMOS, A.; MALIK LIÉVANO, B. (2001). *Educación y orientación para la igualdad en razón del género: perspectiva teórica y propuestas de actuación*. Madrid, UNED

SUÀREZ OROZCO, C. i SUÁREZ OROZCO, M. (2008). *Històries d'immigració. La comprensió dels patrons de rendiment escolar dels joves immigrants nous*. Barcelona, Fundació Jaume Bofill.

TOURAINE, A. (2007). *La mirada social. Un marco de pensamiento distinto para el siglo XXI*. Barcelona, Paidós.

TROMAN, G. (2008). "Primary teacher identity, commitment and career in performative school cultures". *British Educational Research Journal*, 34(5), 619-633.

UNESCO (2007). *Compendio mundial de la educación 2007*. Montreal, Instituto de Estadística de la Unesco.

VELAZCO, H.M I DÍAZ DE LA RADA, MA (2018). *La lógica de la investigación etnográfica. Un modelo de trabajo para etnógrafos de la escuela*. Editorial Trotta.

WARD, D.A., CARTER, T.J. i PERRIN, R.D.(1994). *Social Deviance. Being, Behaving, and Branding*, Needham Heights, Allyn and Bacon.

WILLIS, P.(1988) *Aprendiendo a trabajar*. Akal

ZANFRINI, L. (2008). *La convivencia interétnica*. Madrid, Alianza.